

Propòsits de l'Institut d'Estudis Catalans.

EN VIRTUT de l'acord de fundació que serveix de capsalera al present ANUARI, va quedar oficialment constituït l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. La primera preocupació de sos membres fou, naturalment, la de fer-se càrrech, no sols de la missió a ells encomanada per la lletra de l'acord, sino de l'esperit que va produir-lo, tenint en compte que la fidelitat a l'esperit es lley de vida en les institucions.

L'acord de fundació obeeix a una necessitat de Catalunya, fortament sentida y expressada en els temps darrers: l'impulsió de la propria cultura, que no troba conducte bastant ample pera discorrer y creixer incorporada als organismes de l'Estat, ni té tots els medis requerits per l'acció moderna en aquells altres de caràcter espontani que havien anat produint l'història o l'activitat lliure de les aficions individuals. Un concepte restringit y no poques vegades anticientífich de la cultura total d'Espanya, ha donat lloch a l'exclusió de fortes y plenes corrents o a la ficció de considerarles integrades y foses en una sola. D'això 'n resulta que l'organització oficial pera la cultura no correspon ni de lluny a la riquesa dels continguts nacionals; y aquella part que 'n queda fora, per obligat automatisme necessita crearse òrguens propis, adequats a la seva funció.

Al dirigir la vista al camp de conreu, que la benemèrita Diputació de Barcelona ha tingut a bé senyalarli, experimenta l'INSTITUT una vacilació tan gran com justificada; y es el torbament que produeix l'amplitut mateixa de l'objectiu, el camp obert a la seva tasca y la dificultat de graduar sos esforços y direccions, aquí aon totes les direccions y esforços semblen, per un igual, urgents y necessaris.

No pot menys l'INSTITUT de proclamar l'admiració y l'agraïment coral de que son mereixedors els treballs acumulats fins avuy en tots els ordres de la cultura, l'importància dels quals queda establerta ab el sol fet d'haver produït el *renaixement d'un poble* y d'haverli tornat l'ànima y la consciència de sí mateix. Una munió de societats competentíssimes y un estol inacabable d'investigadors particulars, entregats uns y altres a ses propies forces y sostinguts únicament per la vocació y el patriotisme, han reunit aquest preciós tresor de materials d'on havem vista sorgir y precisarse poch a poch l'imatge d'una civilització per llarch temps engolida y negada en les pregoneses de l'oblit. Tot un gran continent espiritual apareix avuy a flor d'aigua;

y aquesta es l'obra immortal que devem agrair a nostres predecessors, desde 'ls tîmits y furtius *desconfiados* fins als ardis excursionistes d'avuy dia.

Semblant panorama permet apreciar les linies generals d'aquell món ensorrat y mostra ben clares les llacunes y porcions encare verges d'exploració, destrians'hi les taques de major intensitat vora les més dèbils y descolorides. D'això meteix en dedueix l'INSTITUT un criteri pera la seva funció, supeditat, no cal dirho, a tota la reserva y modestia d'oferiments que pren per norma.

En virtut d'aquest criteri enten que dèu aplicarse, en primer terme, a una *regulació* y a una *sistematizació* dels estudis referents a Catalunya. Es possible agrupar metòdicamente aquelles series de treballs o d'idees, de documents o de fets que han sigut objecte d'una activitat sostinguda, donantlos coherencia, depuració y força de conjunt; y es necessari conduir l'atenció en sentit de les branques no estudiades, de les èpoques incertes, dels coneixements no fixats, equilibrant fins aon se pugui les diferencies de densitat que are s'observen entre sigle y sigle, entre comarca y comarca, entre materia y materia. Aquesta diferencia de densitat en els estudis prové de la forma meteixa, espontania y lliure, ab que s'han fet, a mida de les preferencies personals, de l'abundor de les troballes o de les modes y reaccions successives del pensament. L'afany de regulació y de sistema es el signe de pròxima virilitat d'una cultura, que vol desplegar-se en tots sentits y fer-se integral y ponderada. Medis bastants donen a l'INSTITUT l'acord de fundació y el reglament pera empendre per compte propi o estimular, entre 'ls estudiosos de dintre y fòra de Catalunya, la roturació y millora de les terres ermes. ¿Com no pensar desd' are en els temps romànichs, en la formació dels primers comtats, en la vida econòmica de l'edat mitjana, en els aspectes científichs de la navegació y la cosmografia y aduch en l'història de les idees catalanes en els sigles XVII y XVIII, que en no pochs aspectes semblen més lluny de nosaltres que les tres centurries precedents?

Totaixò ho troba relativament factible l'INSTITUT, donant a cadascuna d'aquestes manifestacions l'amplada de territori que senyalin, no ja les fites polítiques, sino les fites espirituals per que 's regeixen les coses de l'esperit, unes voltes coincidents entre sí mateixes, altres més avançades o més restringides, per tal manera que no permeten subjectarse a un criteri oficial ni tan sols a un criteri nacional o rigurosament ètnich, tenint cada materia, literatura, dret, arqueologia, organització econòmica... el seu mapa independent, determinat pel radi de llurs relacions y parentiu.

Sens amor a la cosa no pot haverhi coneixement perfecte, ans el coneixement es apetit d'amor, que 'l reclama y estimula. D'aquí 'n prové aquella percepció més destre y, en cert modo, supra-científica, que 'ls homes d'una meteixa encontrada tenen per tot lo que 'ls pertany, constituint el *genius loci*

segons ens el va retreure l'honorable Hübner. Inclòs quan els estrangers s'acosten a les essencialitats d'un país o d'una ànima, es per camins de simpatia, identificantse ab ells. L'amor anima 'l coneixement, trayentlo d'aquella passivitat inorgànica de lo purament documental. Mes això no escloeix, ans bé reclama una gran neutralitat científica. La ciencia es un fi per sí meteix y no pot torce's a quesvulla conveniencia o intenció segona. La ciencia se pot dir nacional sols en quant s'aplica a la realitat limitada d'una nació o sorgeix d'unes aptituts predestinades segons les senyala sempre l'especialisació de l'història; mes no pot violar els furs de la veritat que es sa propria llei y sa propria funció. L'INSTITUT se proposa, per lo tant, donar a sos treballs una direcció marcadament objectiva y fugir tot quant pugui de la tendenciositat. No hi ha millor apologia ni treball vindicatori que l'abundor dels fets y l'himne silenciós que canten les coses desenterrades y tretes a plena llum. El viatger selecte que ha vista una vegada la runa de Poblet, no demanarà may més per l'importancia del passat que allò simbolisa: el seu criteri queda fixat pera sempre, essent fatal e inevitable l'inducció que 'l porta a reconstituïrne l'esperit ausent, un esperit capaç d'omplir aquelles amplituts materials are desertes y anyoradisses.

Però allà on creixen de punt les vacilacions es al girar la vista a l'altra banda dels Pirineus y comparar l'incoherencia general de tantes disciplines nostres, ab l'organissació y l'impuls omnilateral que reben en els pobles de l'avantguarda del mon. Bastaria pera descoratjar els més ardits y ben armats la tasca de seguirlos. Si s'hi afegeix la d'ajuntarshi, salvant l'enderrement que es l'herencia de dos sigles de malestrugança, aquelles vacilacions perillen tornarse en neguit y melangia, corchs invisibles y silenciosos que devoren l'entranya dels pobles decaiguts.

En aquelles nacions del primer terme, no ja en el sentit d'extensió sino de vitalitat, veyem construït, fet, organissat lo que aquí sols comensa a dibuixarse. Disposen d'un instrumental complet, d'una educació que prepara els llurs homes d'estudi sense que deguin perdre temps en tornar enrera, d'una metodologia acabada, d'un tresor de materials y d'un cúmul d'experiencia que permeten la major producció ab el menor esforç possible. Tot conspira a la divisió, a l'especialissació, al refinament inacabable de quesvulla materies. En virtut d'aquest conreu intensíssim, els objectius nacionals se 'ls acaben; y veyem allavores com invadeixen, com ens invadeixen a nosaltres meteixos, no ja en forma isolada segons podien fer avans un Ticknor o un Wolff, sino en forma constant de societats d'estudis hispànichs o de publicacions romanistes y llenguadocianes, nodrides principalment de temes nostres que no hem pogut recullir a temps ni ab la perfecció y maduresa avuy exigides. Es aquest, en gran part, un moviment reflexe de l'emigració de manuscrits, documents y relliquies de nostre patrimoni, de les quals se

despulla a la patria pera deixar-la nua y avergonyida y pera que produeixin en terres estranyes l'obra de fecundació ideal que cova en semblants dipòsits.

Incorporarse a l'avantguarda es tal volta una ambició massa ilusoria pera realisada dintre de la generació actual. Més curt serà 'l camí si 's prepara degudament a la generació que puja, pera que li siga dat assolirla, reunint els medis necessaris, donantli un utilitat, aclarint lo fet, dirigintla envers lo no conreuat. Així serà possible evitarli perdues de treball, manques de preparació y voladuries inconstants de «dilettantisme».

Dins aquest cercle de reflexions y dubtes comensa a funcionar l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, el qual no gosa traçarse un programa rígit desde 'l primer día ni abans del tanteig y depuració necessaris a sos propòsits. Procurarà, sí, desd' are, atendre ab preferència allò que per ses despeses materials o per sa extensió y durada no tingui natural cabuda en l'esfera de l'activitat personal ni dels organismes ja existents, mantenint tota la proporció possible entre les distintes branques o seccions que troba senyalades a la seva cura. Tractarà també d'encoratjar o empendre treballs de serie o de conjunt que reclamin col·laboració sostinguda y colectiva; donar a les publicacions de textos literaris, jurídichs o històrichs, caràcter de *corpus* o col·lecció orgànica; reunir fets y nocions ab preferència a hipòtesis y dogmatismes, tenint en compte que no ha sigut cridat tant pera l'especulació pura, la teorissació o la literatura imaginativa, com pera organisar l'herència de totes aquestes activitats passades y donar a les actuals aliment de que's nodreixin y renovin ab la mèdula de lleó dels temps forts y gloriosos; sense perjudici de deixar la porta oberta a tot impuls o iniciativa, y d'aixamplarse el camí a mida del creixement corporatiu y de la mudança o naixement de necessitats mentals, així que's presentin.